

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P. J.**, bývajúceho v P., zastúpeného JUDr. L. L., advokátom v P., proti žalovaným **1/ T. B.**, bývajúcej v P., **2/ R. T.**, bývajúcemu v P., **3/ F. T.**, bývajúcej v P., **4/ J. J.**, bývajúcemu v P., **5/ M. J.**, bývajúcej v P., **6/ K. H.**, bývajúcej v P., zastúpeným P., so sídlom v P., o **náhradu za obmedzovanie vlastníckeho práva**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 12 C 208/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 12. júna 2013 sp. zn. 1 Co 114/2012, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 12. júna 2013 sp. zn. 1 Co 114/2012 v jeho potvrdzujúcej časti a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca žalobou doručenou súdu 7. septembra 2011 žiadal zaviazať žalovanú 1/ na zaplatenie sumy 1 257,49 € s 9,5 % úrokom z omeškania ročne od 7. septembra 2011 do zaplatenia, žalovaných 2/ a 3/ spoločne a nerozdielne na zaplatenie sumy 1 257,49 € s 9,5 % úrokom z omeškania ročne od 7. septembra 2011 do zaplatenia, žalovaných 4/ a 5/ spoločne a nerozdielne na zaplatenie sumy 1 257,49 € s 9,5 % úrokom z omeškania ročne od 7. septembra 2011 do zaplatenia, žalovaného 6/ na zaplatenie sumy 1 257,49 € s 9,5 % úrokom z omeškania ročne od 7. septembra 2011 do zaplatenia titulom náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva.

Okresný súd Prešov rozsudkom z 12. júna 2012 č. k. 12 C 208/2011-112 žalobu zamietol a vyslovil, že o trovách konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Vychádzal zo zistenia, že žalobca je vlastníkom pozemku parcelné č. X. - zastavané plochy a nádvoria o výmere X. m², vedeného na LV č. X., kat. úz. P. a ako

titul nadobudnutia je vedená kúpna zmluva registrovaná pod sp. zn. V.. Na uvedenom pozemku je postavený bytový dom, súpisné č. X. so štyrmi bytmi, ktoré sú podľa LV č. X. vo vlastníctve žalovaných. Na uvedenom liste vlastníctva je zároveň poznamenané, že k pozemku je zriadené vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. Zákonodarca v predmetnom ustanovení zákona riešil úpravu pomerov medzi vlastníkom pozemku a vlastníkmi bytov v bytovom dome takým spôsobom, že v prospech vlastníkov bytov zriadil vecné bremeno, ktoré spočíva v ich práve spoluužívania zastavaného pozemku v rozsahu zodpovedajúcom veľkosti spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach domu. Finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je nepochybne majetkovým právom vyplývajúcim z vecného bremena, ktoré sa vzťahuje na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva a teda jeho vznik nemožno posudzovať samostatne u každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Ďalej uviedol, že finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová a nemá charakter opakujúceho sa plnenia, čo vyplýva aj zo spôsobu jej výpočtu upraveného vo vyhl. č. 492/2004 Z.z., v zmysle ktorého sa výpočet všeobecnej hodnoty vecného bremena vykoná tak, že práva spojené s nehnuteľnosťou sa odhadnú zistením výhody, ktorú tieto práva prinášajú oprávnenému v období jedného roka a hodnota tejto výhody sa násobí pri právach časovo neobmedzených 20-timi a pri právach časovo obmedzených počtom rokov, počas ktorých má právo ešte trvať, najviac však 20-timi. Aj z uvedenej právnej úpravy výpočtu náhrady za vecné bremeno vyplýva nelogickosť tvrdenia žalobcu, v zmysle ktorého by pri každej zmene vlastníctva mal nový vlastník zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za vzniknuté bremeno. Za takéhoto stavu by potom pri opakovanej zmene vlastníka zaťaženého pozemku pri časovo neobmedzenom vecnom bremene, napr. v priebehu 10-tich rokov jeho trvania, osoba oprávnená z vecného bremena bola povinná vždy v prospech nového vlastníka zaťaženého pozemku vyplatiť finančnú náhradu za jeho zriadenie vo výške jeho všeobecnej hodnoty v zmysle zákona č. 492/2004 Z.z., teda vo výške hodnoty výhody vynásobenej počtom 20 rokov, čím by nesporne na strane vlastníka zaťaženého pozemku dochádzalo k neoprávnenej finančnej výhode. Z uvedeného súd prvého stupňa vyvodil záver, že nárok na zaplatenie finančnej náhrady za vznik vecného bremena má iba ten, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku v čase vzniku vecného bremena, teda za účinnosti zákona č. 182/1993 Z.z., t. j. k 1. septembru 1993. Na základe uvedeného súd dospel k záveru, že žalobcovi nepatrí opakovaná finančná náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva zriadením vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. a žalobu v plnom rozsahu

zamietol. Výrok o trovách konania odôvodnil tým, že bude o nich rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku.

Krajský súd v Prešove ako súd odvolací rozsudkom z 12. júna 2013 č. k. 1 Co 114/2012-186 rozsudok súdu prvého stupňa okrem výroku o trovách konania potvrdil. Návrh na prerušenie konania zamietol. Pripustil dovolanie na otázku, či bráni nejaké ustanovenie všeobecného záväzného právneho predpisu považovať náhradu za zákonné vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov za jednorazovú. V odôvodnení uviedol, že je potrebné súhlasiť s názorom súdu prvého stupňa, že finančné odškodnenie – finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je majetkovým právom, ktoré má jednorazový charakter, tak ako to správne analyzoval súd prvého stupňa vo svojom odôvodnení rozhodnutia, práve s poukazom na vyhl. č. 492/2004 Z.z., ktorá bližšie upravuje výpočet náhrady za zriadenie vecného bremena. Pokiaľ ide o návrh na prerušenie konania, o ktoré požiadal žalobca podaním doručeným na odvolací súd 29. novembra 2012 a ktorým požiadal toto odvolacie konanie prerušiť z dôvodu, že vo veci 20 Co 1/2011 Krajského súdu v Prešove bolo podané dovolanie, o ktorom bude rozhodovať Najvyšší súd SR, v tomto smere odvolací súd nepovažoval za potrebné konanie prerušiť, pretože samotná okolnosť, že v inej veci odvolacieho súdu (v danom prípade sp. zn. 20 Co 1/2011) prebieha dovolacie konanie, nie je dôvodom v zmysle § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. na prerušenie konania. Zároveň odvolací súd pripustil dovolanie na otázku, ktorá je podľa jeho názoru zásadného právneho významu a síce, či bráni nejaké ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu považovať náhradu za zákonné vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov za jednorazovú. Dovolacia otázka, ktorú odvolací súd pripustil v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p., je podľa jeho názoru právne významná z dôvodu názoru prezentovaného žalobcom v tomto konaní, že je oprávnený na opakujúce sa plnenie, podobne ako pri inštitúte bezdôvodného obohatenia, pričom však súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd zhodne kvalifikujú možný nárok žalobcu len v podobe náhrady jednorazovej, ktorú si však žalobca v tomto konaní neuplatnil.

Proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 12. júna 2013 sp. zn. 1 Co 114/2012 podal žalobca dovolanie, v ktorom uviedol, že na základe vykonaného dokazovania dospel odvolací súd k nesprávnym skutkovým zisteniam a samotné rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietal, že odvolací súd nevyvrátil argumenty, na ktoré v konaní

poukazoval žalobca. V rámci hodnotenia dôkazov sa adekvátne, čo do myšlienkových konštrukcií racionálne logickým spôsobom nevysporiadal s argumentáciou žalobcu. Tvrdil, že odvolací súd nedal odpoveď na kľúčové námietky žalobcu, hoci tieto námietky uviedol žalobca písomne vo svojom návrhu, vyjadreniach ako aj vo svojom odvolaní. Dovolateľ nesúhlasil so znením a odôvodnením dovolacej otázky, pretože podľa jeho názoru rovnako neexistuje ani žiadne ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo považovať náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. vo forme opakujúceho sa plnenia. Žalobca navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaní 1/ až 6/ vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhli, aby dovolací súd dovolanie proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu zamietol a žalobcu zaviazal na náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p., a dospel k záveru, že toto rozhodnutie treba zrušiť.

V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. Občiansky súdny poriadok nevysvetľuje, čo treba rozumieť pod rozhodnutím odvolacieho súdu po právnej stránke zásadného významu, bezpochyby ním ale je také rozhodnutie, ktoré rieši dosiaľ nenastolenú alebo len v iných súvislostiach prezentovanú a právne inak riešenú otázku takým spôsobom, ktorý je významný zo širších hľadísk, teda nielen v konkrétnej prejednávanej veci. Vzhľadom na to realizácia uvedeného oprávnenia odvolacieho súdu musí mať vždy povahu výnimočnosti a vychádzať z prísneho rešpektovania zákonných podmienok, vymedzujúcich rozsah tohto oprávnenia. Možnosť založiť prípustnosť dovolania samozrejme neznamená, že by odvolací súd bol oprávnený vysloviť prípustnosť dovolania kedykoľvek a úplne podľa svojej (ničím neobmedzenej a ľubovoľnej) úvahy; jeho úvahu zákon striktne ohraničuje do rámca posúdenia zásadnosti rozhodnutia po právnej stránke.

Procesná možnosť odvolacieho súdu založiť prípustnosť dovolania nesmie ani v spomenutom rámci právnej zásadnosti rozhodnutia viesť k prenášaní ťažiska rozhodovania odvolacieho súdu na súd dovolací. Aj v prípade reálnosti predpokladu, že účastníci využijú procesnú možnosť, vytvorenú odvolacím súdom tým, že vyslovil prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 O.s.p.), a že sa teda vecou bude zaoberať dovolací súd, musí sa odvolací súd sám vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi okolnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré zaujal. Dostatočné vysvetlenie skutkových a právnych záverov má v prípade dovolania pripusteného podľa § 238 ods. 3 O.s.p. osobitný význam, lebo ak odvolací súd vysloví prípustnosť dovolania, je dovolateľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. Aj z týchto dôvodov treba, aby spôsob, ktorým odvolací súd formuloval odôvodnenie výroku zakladajúceho prípustnosť dovolania, nevyvolával ďalšie otázky, prípadne potrebu bližšieho výkladu tohto, čo mal odvolací súd na mysli pri pripustení dovolania alebo v čom konkrétne spočíva zásadný právny význam jeho rozhodnutia.

Odvolací súd pripustil dovolanie na otázku, ktorá je podľa jeho názoru zásadného právneho významu a síce, či bráni nejaké ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu považovať náhradu za zákonné vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov **za jednorazovú**. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia síce zaujal právny názor (zhodný s názorom súdu prvého stupňa), že náhradu za zriadenie vecného bremena podľa ustanovenia § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. treba považovať za náhradu jednorazovú, ale na ním (všeobecne) položenú dovolaciu otázku vôbec neodpovedal. Rovnako nezaujal žiadny záver k otázke (tak ako správne podotýka dovolateľ), či naopak existuje nejaké ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo považovať náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. **vo forme opakujúceho sa plnenia**.

Z prieskumnej povahy dovolacieho konania pritom vyplýva, že dovolací súd môže preskúmať rozhodnutie odvolacieho súdu len so zreteľom na právnu otázku, ktorú odvolací súd sám vyriešil a vyriešenie ktorej sa stalo súčasťou jeho rozhodnutia. Ustanoveniu § 238 ods. 3 O.s.p. nezodpovedá, pokiaľ odvolací súd pripustí dovolanie vo vzťahu k otázke, ktorú

sám v rozhodnutí právne neposúdil a nevyriešil. Odvolací súd sa totiž sám musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi okolnosťami a svoj myšlienkový postup musí dostatočne odôvodniť aj s poukazom na všetky právne závery, ktoré v rámci rozhodovania zaujal. Pokiaľ odvolací súd v rámci dovolacej otázky nastolí otázky, avšak sám ich neposúdi a v odôvodnení rozhodnutia nevysvetlí, je takéto pripustenie dovolacej otázky na úkor presvedčivosti odôvodnenia celého rozhodnutia vo veci samej a vyvoláva pochybnosti o komplexnosti rozhodnutia. V takom prípade možno tiež pripustenie dovolania považovať za náznak toho, že odvolací súd si nie je istý správnosťou svojho právneho posúdenia veci a v rozpore s prieskumnou povahou dovolacieho konania očakáva, že príslušné právne závery vysloví dovolací súd.

Už v rozsudku z 28. februára 2001 sp. zn. 2 Cdo 114/2000 Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že v súlade so zásadou preskúmateľnosti, presvedčivosti a zrozumiteľnosti súdnych rozhodnutí musí odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia sám vyriešiť právnu otázku, pre ktorú pripustil dovolanie; musí preto vysvetliť, z akých dôvodov považoval za správny ten právny názor, z ktorého pri posúdení veci vychádzal.

V nadväznosti na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že tým, ako odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania proti svojmu rozsudku, znemožnil preskúmanie správnosti riešenia právnej otázky zásadného významu, ktorú mal pri pripúšťaní dovolania na mysli. So zreteľom na nepreskúmateľnosť jeho rozhodnutia v tejto časti (ktorá svedčí o existencii vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, na ktorú musel dovolací súd vziať zreteľ) neprichádzalo preto v dovolacom konaní do úvahy žiadne iné rozhodnutie, len zrušenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie veci tomuto súdu na ďalšie konanie.

Z dôvodov uvedených vyššie Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Prešove zrušil podľa § 243b ods. 1 O.s.p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. októbra 2014

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová